

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU
KOMİSYON RAPORU

Esas No: 1/461

Karar No: 2

Tarih: 29/11/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulu'nun 8/11/2007 tarih ve B.02.0.KKG/196-279/4226 sayılı yazısıyla, İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca yenilenen "Türkiye Hakimler ve Savcılar Birliği Kanunu Tasarısı (1/461)", Başkanlığınızca, 21/11/2007 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Anayasa Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuz 29/11/2007 tarihli 4. toplantısında, Adalet Bakanlığı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinin de katılımıyla Kanun Tasarısını inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile hakimlik ve savcılık mesleği mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak; meslek disiplini ve ahlakını, yargının bağımsızlığını, tarafsızlığını ve saygınlığını korumak; yargı mensuplarının sosyal durumlarını, mali ve özlük haklarını geliştirmek; etik değerleri güçlendirmek amacıyla Türkiye Hakimler ve Savcılar Birliği'nin ve şubelerinin kuruluşu ile işleyişine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde görüşmeler yapılmıştır. Bu çerçevede, AB müktesebatı içinde Hakim ve Savcılarının örgütlenmesine ilişkin doğrudan bir düzenleme yer almamaktadır. AB ülkeleri arasında da konuyla ilgili olarak tekdüze bir uygulama bulunmamaktadır.

29/11/1985 tarihli Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri, 23/4/2003 tarihli Birleşmiş Milletler Bangalor Yargı Etiği İlkeleri, 1990 tarihli Havana Savcılarının Rolüne Dair Birleşmiş Milletler İlkeleri ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1994 tarihli ve 12 sayılı Hakimlerin Rolü ve Bağımsızlığı Hakkındaki Tavsiye Kararında, hakimler

ve savcılarının serbestçe örgütlenmelerine ilişkin hükümler yer almaktadır. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 11 inci maddesinde de temel hak ve özgürlükler bağlamında “örgütlenme ve dernek kurma hakkı” konusu düzenlenmiştir. Söz konusu uluslar arası metinlerde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarında hakim ve savcılarının özgürce örgütlenebileceği, dernek kurma ve örgütlenme hakkının özgürce kullanılacak bir insan hakkı olduğu ve ancak belli şartlar altında sınırlanabileceği belirtilmektedir. Bu sınırlamalar mesleki sınırlamaları içermekte olup yargı mesleğinin onurunun, yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının korunmasına yönelik olarak getirilmiştir.

2005 yılı İlerleme Raporunda “*hakim ve savcılarının dernek kurabilmelerine ilişkin kanunun halen kabul edilmediği*” yönünde bir ifadeye yer verilmiştir. Dernekler Kanununda yapılan değişiklik sonrasında hakim ve savcılarının dernek kurabilmeleri önündeki engelin kaldırılmasıyla birlikte “Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV)” kurulmuş ve 2006 ve 2007 İlerleme Raporlarında konuya ilişkin doğrudan bir atfa yer verilmemiştir. Bununla birlikte Tasarı ile hakim ve savcılarının kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu çatısı altında toplanması öngörülmektedir.

Dernek kurma hürriyeti, Anayasanın 33 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin altıncı fıkrasında, bu hakkın kullanımında Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensupları ile görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurları için sınırlamalar getirilebileceği hükme bağlanmıştır.

Hakim ve savcılarının dernek kurma hürriyetine getirilen sınırlandırma değerlendirilirken, hakim ve savcılarının tek çatı altında örgütlenmelerinin ideolojik açıdan bölünmemeleri ve objektif hukuk kurallarına uygun olarak meslekte ilerlemeleri açısından önem arz ettiği göz önünde bulundurulmalıdır. Anayasanın “Yargı” bölümü altında yer alan “Hakimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139, “Hakimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 ve “Hakim ve savcılarının denetimi” başlıklı 144 üncü maddeleri çerçevesinde hakim ve savcılarının birlikte telakki edildikleri göz önünde bulundurulursa hakim ve savcılarının aynı çatı altında birleştirilmeleri de uygun bulunmaktadır.

Tümü üzerindeki görüşmelerin ardından, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenmiştir. TBMM İçtüzüğü'nün 23 üncü ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca, Komisyonumuzun Tasarının sadece kendisini ilgilendiren maddeleri üzerinde görüş bildirebilme imkanı bulunmaktadır. Bu çerçevede Komisyonumuzda, Tasarının geçici 3 üncü maddesinin görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tasarının görüşülen geçici 3 üncü maddesi ve tümü aynen kabul edilmiş olup muhalefet şerhleri raporumuza eklenmiştir.

Raporumuz Adalet Komisyonu'na sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.